

Rural Development

विद्यार्थीहरूले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा उत्तर दिनुपर्नेछ । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्क जनाउँदछ ।

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable. The figures in the margin indicate full marks.

Time: 3 hrs.

Full Marks: 80

Pass Marks: 28 (For partial students only)

समूह 'क' (Group 'A')

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Attempt **all** questions.)

१. शुक्ष्म योजनाको परिभाषा दिनुहोस् । यसका तत्त्वहरू के के हुन् ? २+८
Define micro planning. What are its elements ?
२. द्वन्द्व व्यवस्थापनका विधिहरूको वर्णन गर्नुहोस् । १०
Describe about the methods of conflict management.
३. कुनै दुई प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Answer any **two** questions.) २x५=१०
 - i) परनिर्भरताको सिद्धान्तका विशेषताहरू के के हुन् ?
What are the features of dependency theory ?
 - ii) प्राथमिक तथ्याङ्क संकलनका कुनै दुईवटा विधिको वर्णन गर्नुहोस् ।
Describe any two methods of primary data collection.
 - iii) सहभागितामूलक सिकाई र कार्यको व्याख्या गर्नुहोस् ।
Explain about participatory learning and action.
 - iv) आयोजना मूल्याङ्कनका उद्देश्यहरू के के हुन् ?
What are the objectives of project evaluation ?
४. **सबै** प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Answer **all** questions.) ५x२=१०
 - i) ग्रामीण कोषका स्रोतहरू के के हुन् ?
What are the sources of rural fund ?
 - ii) नमूना छनौट भनेको के हो ? (What is sampling ?)
 - iii) बजार निर्देशित विकासका चारवटा समस्या उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention four problems of market-led development.

क्रमशः (Contd...)

iv) सहभागितामूलक ग्रामीण लेखाजोखा भनेको के हो ?

What is participatory rural appraisal ?

v) ग्रामीण विकास व्यवस्थापनका चारवटा सिद्धान्त लेख्नुहोस् ।

Write the four principles of rural development management.

समूह 'ख' (Group 'B')

५. ग्रामीण विकासमा सडकको महत्त्वको वर्णन गर्नुहोस् । १०

Describe the importance of road in rural development.

६. ग्रामीण विकास नीति भनेको के हो ? यसका विशेषताहरू के के हुन् ? २+८

What is rural development policy ? What are its features ?

७. कुनै दुई प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Answer any **two** questions.) २x५=१०

i) विभिन्न प्रकारका ग्रामीण बजारको बारेमा छोटकरीमा लेख्नुहोस् ।

Write briefly about various types of rural market.

ii) ग्रामीण विकास रणनीतिका प्रकारहरू के के हुन् ? व्याख्या गर्नुहोस् ।

What are the types of strategies of rural development ? Explain.

iii) निजी स्वयंसेवी संस्थाका उद्देश्यहरू के के हुन् ?

What are the objectives of private voluntary organizations ?

iv) दिगो विकासको परिभाषा दिनुहोस् ।

Define sustainable development.

८. सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Answer **all** questions.) ५x२=१०

i) जैविक विविधता भनेको के हो ? (What is bio-diversity ?)

ii) प्राकृतिक सौन्दर्यताको परिभाषा दिनुहोस् ।

Define natural beauty.

iii) नागरिक समाज भनेको के हो ? (What is civil society ?)

iv) वातावरणको अर्थ लेख्नुहोस् ।

Write the meaning of environment.

v) गैर-सरकारी संस्थाका कुनै चारवटा उद्देश्य उल्लेख गर्नुहोस् ।

Mention any four objectives of non-governmental organizations.